

no sembla que existeixi enlloc del Princ, suposo que Montoliu, en editar les cèdules d'Ag va sofrir un quidiproquò, i que el que s'usa a Camprodon és *sargir*

A Mall, en efecte, assenyalen *sarzir* TForteza (Gram, § 157) i AMAlcover (BDLC XII, 180; res en els DFgra i DAmén), és la forma que hi llegim en escriptors: «rentar, fer bugada, / planxar... També sé / aparrussar roba, / *sarzir* qualque esqueix, / cosit rebo-sillos / i fer punt de ret», PdAPenya (Po Pop, 14); «Jo et donaré un vestit. — Ja em basta a mi, pobreta, aquest que duc, *sarzit*», Costa (Trad, 45), «amb l'agu-lla i el didal / una donzella *sarzia*: / bella i fina more-nor / que un rei encativaria / --- / a l'ombra d'un lladoner / la pageseta *sarzia* / ---», Bart. Guasp (IdOR IX, 33)

En els diccs. la forma amb *u* apareix amb el DTo «*surgir* remendar» (1647), i a això s'atenen Lacav, Belv (1805), les diverses eds. del Lab (1840-1888) i ni tan sols Careta (1902, p 393) hi té res a dir; el substituir aquesta forma per *sargir* va ser una innovació de Bulbena (1905), que s'ha generalitzat en la llengua literària perquè té l'avantatge de distingir aquest mot de *sorgir* 'sorgir' i 'fondejar'. També és l'altre vocalisme (si bé amb sibilant interna) el que donen els diccs val «*solcir*: zurcir. unir y juntar unos pedazos de tela con otros, cosiéndolos sutil y curiosamente, de modo que no se conozcan las puntas ni la costura de los dos pedazos de tela que se juntan», CRos (Dicc 1764, p 320, no en protesta Sanelo quan s'apunta *sarcir* II, 50v1 perquè ho fa citant OPou) i cosa semblant en Lamarca («*solcir*: zurcir»), en Escrig etc: com que tots tres eren de la zona apitxada això no significa que hi hagués sorda antiga en el P. Val.

On és popular la forma amb *sargir*? Entre les moltes dades antigues i modernes que cita Alcm cap no és així més que *sergir* en un article de La Roqueta, potser degut a AMAlcover, judicant pel fet que atribueix la pron. *sarzi* a Manacor, també ho atribueix a Eiv, però aquí el que consigna PzCabr. és «*sergui* zurcir»¹

En castellà i en portuguès tenim formes on SARCIRE ha sofert les mateixes alteracions fonètiques que en català, només que allà han tingut caràcter més general. En castellà apareix *surzir* amb -z- sonora des de c 1300 (Castigos de D Sancho), corroborada per la Gaya de G. Segovia (1475), Alonso de Palencia, Nebrixa i alguna altra font de l'època en què la z no és conforia encara amb la sorda c, *çurzir* (i després *zurcir*) assimilat ja en la Gaya i és generalitzada des de mj S. XVI. En portuguès hi ha *cerzir* el 1544, *sarzir* el 1640 i *sirgir* o *cirgir* c. 1540, i avui predomina *serzir*. Tant en castellà com en portuguès, rz pot ser i sol ser el resultat normal de -RG-, en tot cas no corresponen a RC¹

Fora de les llengües hispàniques, en canvi, el mot, que també hi existeix amb el mateix significat, ha conservat la *a* pertot i el grup sord corresponent a -RC¹-pertot o quasi. En llengua d'oc, potser una sola excepció antiga, si prenem al peu de la lletra la grafia «*sar-zir*: sarcire» del Donat Proensal (c 1240, cap al Baix Roine), però ni això és inequívoc, car en una època ar-

caica no hi distingien gràficament entre *ç* i *z* (el Donat ja no és arcaic, però hi pot quedar algun rastre espars). Avui hi ha sorda *sarci* o *serçi* absolutament pertot (veg. TdF; FEW XI, 222-3; Zaun, amb moltes dades de l'Erau, en BbZRPb LXI, 56) Fins a Gascunya, car l'ALGc. només ho troba a la nostra Vall d'Aran. *surzi* a Aubert, *surzi* a Tredòs, traduïnt «reprendre (une chaussette en croisant les fils avec l'aiguille)» (que havia passat per alt als altres estudiosos de l'aranès, i a les meves enquestes de 1924-34).

A Itàlia aquesta paraula no pertany a la llengua comuna (almenys amb caràcter de mot popular i d'aquest significat), però sí que hi existeix en molts dialectes, tant del Nord com del Sud, i fins a Sicília i Sardenya, si bé pertot amb *a*; i pertot o quasi pertot hi ha el resultat corresponent regularment a -RCI- l'afirmació de M-L (REW, 7599, copiada en el FEW, 223b) que hi ha *sardzi* amb sonora a Piemont, Lombardia i Emília, després de les meves persistents i detallades comprovacions amb glossaris dialectals, ha resultat falsa (o no consignada) en tots ells, amb una sola excepció, en el Monferrato. en tots els altres llur grafia *sarzi* es pot interpretar *sarzi*, resultat regular de -RCI- Veg. els detalls i proves de tot el que precedeix en ZURCIR del DCEC

Després de provar que les nombroses explicacions que s'han intentat de l'anomalia fonètica hispànica eren insostenibles o gens convincents (menys que cap la de Moll, Gram. Hist, per influència de *cosir*, que no té en compte els fets cast. i port., i queda abandonada, puix que en Alcm no en dona cap, com afectant que no hi hagués problema), vaig acceptar, com a convincent, la suggerida per Spitzer (AILC II, 43): la influència del ll. SÜRGÈRE

En llengua d'oc antiga trobem força sovint el descendent de SURGERE (amb evolució fonètica normal en aquesta llengua) *sorzir* o *sörzer*, usat en el sentit de 'indemnitzar, rescabalar, resarcir': «que m degran be *sorzir* de tot damnatge», Arnaut de Marueilh, «de tot dampnatge los *sorsessan*», «la il deven restaurar e l'en deven *sorzer*» en el Cartulari de Limotges (i dos més, PSW VII, 831-2). Si bé SURGERE en llatí és sempre intransitiu, en la llengua dels trobadors passà sovint a l'ús transitiu 'aixecar, redreçar' (Cercamon, Poicibot).

El mateix que oc. *enderzer* (DERGERE) prenia el sentit de 'reparar', i el fr. *redresser* 'corregir' és ben comprensible el pas de *sorzir* 'redreçar' a 'restaurar, reparar'; i 'sargir' no és més que una forma de restaurar o reparar. La sinonímia entre SURGERE i SARCIRE tendia a esdevenir completa, com sigui que SARCIRE era ja també 'reparar', 'rescatar' en llatí, i *resarcir* s'ha usat en el sentit d'indemnitzar', en cast. etc. I no oblidem que al participi i derivats de SARCIRE, com SARTUS i SARTOR, igualment podia correspondre un infinitiu *SARGIRE que SARCIRE, entre altres raons tenint en compte que el participi de SURGERE era precisament *SUR(C)TUS en llatí vulgar! cf. encara SORGIR i l'apèndix de ZARZA en el DCEC. Al manteniment de la *a* en part del cat. pogué ajudar la influència de *sargil* (SARJA).